

A biológiai gazdálkodás jelene és jövője Franciaországban

A francia országos bio ügynökség ([Agence BIO](#)) szervezésében és a mezőgazdasági minisztérium épületében került sor az országos bio társadalmi egyeztető fórumra (Assises nationales de la bio) október 10-én. Az esemény kapcsán érdemes tudni, hogy Franciaországban a biogazdálkodást folytató gazdaságok száma az elmúlt négy évben megduplázódott, míg 2007. végén 11978 ilyen gazdaságot tartottak nyilván (557133 ha), 2011. végén már 23135-öt (975141 ha). Hasonló arányban nőtt a bio-ban érdekelt földolgozók és forgalmazók száma is, a tavalyi év végén összesen 35 ezer ilyen tartottak nyilván országwide. A biotermékek piaca is megduplázódott, a 2007. végén kimutatott 2 milliárd euróról 4 milliárdra emelkedett 2011. végére.

A fórum igyekezett a bio-ban érdekelt legszélesebb körét lefedni, így a résztvevők között ott voltak a termelők, a különböző területi önkormányzatok, az államigazgatás, a szakmai szervezetek, a földolgozók és forgalmazók, a kutatóintézetek, a fogyasztói szervezetek és a sajtó képviselői.

François Thiery, az Agence BIO elnöke megnyitójában arra hívta föl a figyelmet, hogy a bio Franciaországban a krízis ellenére folyamatosan bővül, ami a társadalomban végbemenő pozitív változásokkal hozható összefüggésbe, ugyanakkor számos olyan kérdés vár még megoldásra (pl. GMO), ami az ágazat jövőbeni fejlődési lehetőségeit befolyásolhatja.

A bio ágazat sokszínűségével, sajátosságaival, helyzetével és fejlődési lehetőségeivel (*Diversité et spécificités des filières bio – situation et perspectives d'évolution*) foglalkozó kerekasztal-beszélgetés során először Elisabeth Mercier, az [Agence BIO](#) igazgatója kapott szót, aki a számok ismeretében megerősítette az ágazat folyamatos bővülésének tényét, ezen belül is kiemelve a biológiai természetből származó szőlőből, a bio sajátosságait messzemenően figyelembe vevő borászati eljárással készült borok térhódítását. Megjegyezte, nem csak a bio ágazat szereplői (termelők és földolgozók) száma nő folyamatosan, de egyre nagyobb a közvetlen értékesítésben vevőre találó bio termékek aránya is. Mivel 2011-ben 160 ezer ha volt az átállás utolsó évében lévő területek száma, 2012-ben 25% körüli növekedést lehet várni a bio területek nagyságában, a biotermelésre való átállást fontolgatókkal kapcsolatos jelenlegi adatok ismeretében pedig vélelmezhető, hogy az ezzel foglalkozók száma 2015-re eléri a 35 ezret.

1. kép Cukkini biodinamikus művelésben Dél-Franciaországban

A biotermékek legnagyobb részét jelenleg a nagyobb kereskedelmi láncok és a biotermékekre szakosodott üzletek értékesítik, de a kereslet messze nem lehet kielégíteni, amit az mutat legjobban, hogy a fogyasztás 38%-át kitevő mennyiséget importálni kellett 2009-ben, ez 2011-ben 32%-ra csökkent, az idén várhatóan 30% körül lesz. Természetesen számos – elsősorban trópusi – terméket csak az unión kívülről lehet beszerezni, míg az unión belül is megtermelhető termékek esetében (ideértve a földolgozott termékeket is) a francia termelés egyre jobban meg tud felelni a keresletnek, és így csökkenthető az import aránya, sőt növelhető az exportált mennyiség is (elsősorban a magas minőségű és/vagy nagy hozzáadott-értéket képviselő termékeknél). Elmondható, hogy a bio „made in France” folyamatos térnyerése figyelhető meg, egyes termékcsoportok esetében (pl.

friss húsok, főlvágottak) pedig gyakorlatilag közel 100%-ban francia termékekkel elégítik ki a keresletet, míg pl. a tejtermékek és a gabonák esetében még elég jelentős az import aránya. A biotermelést folytató gazdaságok nagyon változatos képet mutatnak, de elmondható, hogy 63%-uk esetében van gyepterület, 38% termel gabonát is (negyedük kifejezetten erre szakosodott), 42% termel zöldséget/gyümölcsöt (felük csak ezt), egyötödükben van szőlő (70% csak ezzel foglalkozik). Minden második gazdaság foglalkozik közvetlen értékesítéssel, ezek belül átlagon felüli arányban a kecsketartók, méhészek, zöldségtermelők. Minden negyedik állattartó föl is dolgozza az alapanyagot a gazdaságában, ezen belül kiugróan magas a kecsketartók aránya (ennek magyarázata, hogy kecsketej földolgozásával egyre kevesebb cég foglalkozik, így a gazdának gyakorlatilag nincs más választása). A bio-gazdaságok jelentős munkáltatók is, körükben 59%-kal magasabb a foglalkoztatás aránya, mint a gazdaságok országos átlagát tekintve (2,4 UTA¹ az átlagos 1,5 UTA-hoz képest), itt dolgozik a mezőgazdasági munkavállalók háromnegyede (57 ezer teljes munkaidéjű alkalmazottnak megfelelő) 2012-ben. További sajátosság, hogy a bio-gazdaságokban dolgozók közel fele (43%) alkalmazott, szemben a klasszikus gazdaságokkal (27%). Egyre nő a közétkeztetésben fölhasznált bio termékek mennyisége, aminek egyenes következménye, hogy egyre több termelő és földolgozó érintett ezen a területen.

2. kép Termelői stand egy helyi piacon Provence-ban

A bio ágazat fejlődése nagyon eltérő képet mutat az ország egyes részein, három régióban már elérte a bio művelésű terület a 6%-ot, további négyben az 5%-ot - főleg az ország délkeleti részében (valamint a nyugati Loire-Atlantique megyében) -, míg északon alig 1-2% az arány. Az egyes ágazatokat tekintve átlagon felüli mértékben bővül a száraz zöldség-magvak (pl. bab, lencse) és a friss gyümölcsök aránya, valamint a bio tojásé és a mézé. A földolgozás, de főleg a fogyasztás nem föltétlen követi ugyanazt a földrajzi logikát, ez utóbbi esetben kiemelkedik a Párizst is magában foglaló Ile-de-France régió, ahol a lakosság koncentrációja miatt kiemelkedő a fogyasztás, ám érthető okokból a helyi termelés ezt nem tudja követni.

A borok esetében érdemi változást jelent a bio borokra vonatkozó, 2012. augusztus elején életbe lépett szabályozás, ami jelentős mértékben korlátozza a borkészítés során fölhasználható segédanyagok körét és megtiltja bizonyos eljárások, lépések alkalmazását is.

Az ágazat jövőjét hivatott támogatni a [Fonds Avenir Bio](#), ami a termelés bővítése mellett igyekszik gazdák érdemi megélhetését biztosító árak elérését is lehetővé tenni azáltal, hogy anyagilag is támogatja a sokszereplős, több éves, globális (azaz legalább regionális szintű) és koherens programokat. Eddig hét pályázati fölhívás volt, a 115 pályázónak megítélt 10,6 millió eurós támogatásnak köszönhetően összesen 65 millió eurós beruházás valósulhatott meg.

Benoît Soury, a biotermékeket forgalmazók országos szövetségének ([syndicat national des distributeurs spécialisés de produits biologiques et diététiques](#), Synadis) elnöke is megerősítette a folyamatos bővülés tényét, ami egy dinamikus folyamatot takar – egyes üzletek megszűnnek, míg mások megnyílnak, a jelenség mögött a forgalmazók állandó, a kereslethez való alkalmazkodása érhető tetten.

¹ éves teljes munkaidős alkalmazás

Claude Gruffat, a [Biocoop](#) szövetkezet elnöke rövid bemutatójában arra helyezte a hangsúlyt, hogy a szövetkezetben a termelők (kb. 1200 az ország egész területéről), a földolgozók, a munkavállalók és a fogyasztók egyaránt képviseléssel bírnak, ami egyrészt kihívás, hiszen az érdekek nem egyeznek, másrészt viszont garancia arra, hogy egy valóban életképes üzleti programot tudnak megvalósítani. A Biocoop külön „üzletágot” tart fenn a közétkeztetés igényeinek kielégítésére, ezen keresztül indul az egyes beszerzési fölhívásokon. Azzal együtt, hogy a Biocoop hálózatban is vannak olyan üzletek, amik idővel bezárnak (elsősorban a kisebbek), az újonnan nyílóknak köszönhetően az összes értékesítési terület folyamatosan nő – ehhez tudni kell, hogy náluk egy négyzetméternyi elárúsító terület-növekedés egy hektárnyi bio termőterület bevonását is jelenti a rendszerbe. Fontosnak tartja, hogy a bio ágazat szereplői minél közelebb kerüljenek egymáshoz, amit nem csak földrajzi értelemben kell érteni.

3. kép Bio-kenyerek az EUROPAIN szakkiallításon

Mathieu Pecqueur, a kereskedelmi cégek szövetségének képviselője (*Délégué Général de la Fédération des Entreprises du Commerce et de la Distribution, FCD*) arra hívta föl a figyelmet, hogy az általa képviselt szervezethez tartozó egységeknél a bio csak egy részét jelenti a tevékenységnek, ezzel együtt arra törekednek, hogy az arány folyamatosan nőjön, pillanatnyilag a bio

bővülése éves szinten közel 20% körül van. Ez egyben fölvet néhány megoldandó problémát is – esetenként előfordulnak például beszerzési zavarok, amire megoldást kell találni a termelőkkel és beszállítókkal. Másrészt kezelni kell azt is, hogy egyre szélesebb a termékínálat, de ezen belül vannak olyan termékek, amiknek nincs létjogosultságuk a bio-ban vagy túlságosan bonyolult a kezelésük. Ezzel együtt megállapítható, hogy sokkal több az újonnan megjelenő termék száma, mint a polcokról eltűnőé. Mivel számos egységben párhuzamosan tartanak konvencionális és bio termékeket is, ami bizonyos megoldandó problémákat is fölvet, pl. biztosítani kell a két termékcsoport keveredésének megakadályozását – ami természetesen az eltérő árak miatt a bevételt is befolyásolni tudja. Ennek egyik lehetősége a bio termékek előre csomagolása, ám ez nem minden esetben nyeri el a fogyasztók általános tetszését, mivel vannak olyanok, akik vagy szeretnek válogatni, vagy nem akkora mennyiséget kívánnak vásárolni, mint a kiszerelési egység.

Alexandre Cazé, a [Norabio](#) szövetkezet munkatársa a szövetkezetről magáról elmondta, hogy az 1998. óta létező szövetkezet (először GIE²-ként indult, 2000-től működik szövetkezeti formában) Nord-Pas-de-Calais és Picardie régiók területén aktív, jelen van a nagy- és kiskereskedelemben (ideértve a nagy földolgozó üzemekbe való beszállítást is – pl. burgonya McCain-hez) egyaránt. Elsősorban a zöldség- és gyümölcsstermesztésben aktívak, a piacra juttatás mellett az input anyagok beszerzésével és forgalmazásával is foglalkozik. Sajnálatosnak tartotta, hogy a bio termelésből származó, kisebb mennyiségű termékek földolgozásához jól alkalmazkodó üzemek lassan megszűnnek, ami új kihívásokat jelent a szövetkezeti tagoknak. Az értékesítés egyik speciális területe a [BiocABas](#), ami több száz tonnányi zöldség bio-egységcsomagokban történő értékesítését jelenti minden évben. Nagy segítséget jelent számukra, hogy Nord megye önkormányzata anyagilag is támogatja a

² [Groupement d'intérêt économique](#) – gazdasági érdekek vezérelte termelői csoportosulás, az egyesület és a gazdasági társaság közötti átmeneti struktúra

társadalmilag hátrányos rétegek biotermékekhez való hozzájutását, így 50%-ban magára vállalta a zöldség-gyümölcs egységcsomagok árát (évente 2000 darab, a szövetkezet összesen 35 ezret készít), ezzel párhuzamosan pedagógiai programokat indított a defavorizált kerületek lakói körében. A kezdeményezéshez csatlakozott Lille városa is, vállalva a város két negyedében az egységcsomagok szétosztásának költségeit.

A **vidéki térségek fejlődésével** (*Dynamiques territoriales*) foglalkozó kerekasztal-beszélgetés első hozzászólójaként Marie Renne³ (Környezetvédelmi Minisztérium) hangsúlyozta, a kormány elkötelezett a biogazdálkodás támogatása mellett, ennek keretében a jövő évben egy új törvény is várható ezzel kapcsolatosan, amit a régiókkal közösen dolgoznak ki. A biológiai gazdálkodás számos előnye (biodiverzitás, munkahelyteremtés, stb.) közül kiemelte a vízminőség védelmében játszott szerepét, amiben Franciaországnak komoly lemaradása van saját vállalásaihoz képest, noha az elmúlt években tagadhatatlanul komoly javulásnak vagyunk tanúi. A biogazdálkodás támogatása már a vízügyi ügynökségek kilencedik (idén végződő) munkatervében is szerepel többek között a vízminőség-védelem ürügyén, valamint folytatódik, sőt megerősítésre kerül a tizedik munkatervben (2013-2018), a rendelkezésre álló 13,3 milliárd euróból (a kilencedikben 12,7 milliárd volt) csak mezőgazdasági diffúz szennyeződések elleni küzdelemre önmagában 800 millió eurót fordítanak.

Françoise Bigotte (Francia Régiók Egyesülete – ARF - képviselője, Languedoc-Roussillon, régió közgyűlésének tagja és egyben annak szőlészetért és mezőgazdaságért felelős alelnökének munkatársa), Philippe Assens Pyrénées Orientales megye közgyűlése mezőgazdasági irodásának vezetőj, Patrick Marcotte ([CIVAM](#) Bio des Pyrénées Orientales igazgatója) és Philippe Bodard (Mûrs-Erigné polgármestere) egyaránt a különböző szintű területi önkormányzatok szerepét húzta alá a biogazdálkodás erősítésében és a biotermékek fogyasztásának növelésében. Ezek a szintek ugyanis azok, ahol az a mennyiségű és minőségű információ megjelenik, ami alapján érdemben meg lehet tervezni a lokális akcióprogramokat, egy asztalhoz lehet ültetni az érintett szereplőket és meg is lehet az elképzeléseket valósítani. Ezek a programok nem csak magát a termelést, földolgozást és kereskedelmet érintik, kiterjednek a birtokrendezésre, tagosításra, a pályakezdő fiatal gazdák indítására is, melyek során nagyon szoros az együttműködés a megyei agrárkamarákkal, a szakmai szervezetekkel és az érdekképviselőkkel is. A biotermesztéssel kapcsolatos kísérleti munkában (is) megkerülhetetlen szerepet vállalnak a megyei agrárkamarák, amik az általuk fönntartott alkalmazott kísérleti struktúrákon keresztül segítik a tudományos ismeretek gyakorlat számára történő átadását.

Stéphane Le Foll miniszter (*ministre de l'Agriculture, de l'Agroalimentaire et de la Forêt*) fõlszólalásában elsõsorban az ambíció fontosságát és a terület globális kezelését emelte ki, ez utóbbi elengedhetetlen ahhoz, hogy az ágazat a termeléstõl a fogyasztásig sikeres legyen – e ez nem zárja ki azt, hogy a regionális különbségeket érdemben figyelembe vegyék. A miniszter szerint három síkon kell gondolkodni, ezek egyike a termelésrõl a „*Grenelle de l'environnement*” során megfogalmazott cél – 2020-ra a terület 20%-a bio-ban legyen mûvelve -, amit szerinte nem biztos, hogy el lehet érni, de akár túl is lehetne teljesíteni. A második a földolgozás fejlesztése, amivel igazán jelentõs hozzáadott értéket lehet adni a biogazdálkodásban megtermelt alapanyagoknak. A harmadik cél pedig a piaci pozíciók javítása, amiben megkerülhetetlen szerepe van a hatékony disztribúciós hálózatok kialakításának és a közétkeztetésnek, ami érdemi és ösztönzõ fölvevõpiacként jelenhet meg, természetesen nem hanyagolva el az eddigi hagyományos piacok és a közvetlen értékesítés

---

³ vízért, vadászatért, halászatért, környezeti kockázatokért és agrár-környezetgazdálkodásért felelõs tanácsadó

szerepét. Stéphane Le Foll szerint a mezőgazdasági reform, a bio térnyerése, ahogy az energetikai átmenet is a fenntartható fejlődés részeként elsősorban a polgárokat (*citoyen*) és nem a fogyasztókat (*consommateur*) érintik, mivel a fogyasztáson jóval túlmutató kérdésekről van szó. A biogazdálkodás és a periurbánus gazdálkodás két olyan terület, ami külön-külön is nagyon komoly kihívást jelent (az utóbbi azért, mert ezen keresztül a termelés egy része visszahozható a fogyasztók közvetlen közelébe), ebben a kontextusban a bio még többet nyerhet a relokalizációval. Szóba került, hogy a kutatási adóhitel intézménye a bio gazdálkodást folytatók számára is igénybe vehető legyen, támogatandó az innovációt, de végleges döntés még nem született. A [Fonds Avenir Bio](#)-t és a mögötte álló eszközöket főt akarják tartani, az ezekkel kapcsolatos egyeztetések még folynak, de az innováció és a munkahelyteremtés ezen keresztül is támogatandó. Megjegyezte, „van még tennivaló” a minőségi termékek forgalmának föllendítése terén, ugyanis nincs értelme a társadalmi igényeknek engedve az állatjóléti intézkedéseket erőltetni, ha a fogyasztók ezzel párhuzamosan nem hajlandók megfizetni pl. a szabadtartású baromfik árát. Mindezen – és ezekhez hasonló - kérdések megtárgyalását a miniszter nagyon fontosnak tartotta ahhoz, hogy 2013. júniusában megfelelő alap legyen a döntéshozók számára a konklúziók levonásához és az új jogszabály megalkotásához.

Kapcsolódó hallgatói kérdés kapcsán a miniszter leszögezte, a fokozatosság elvét figyelem előtt tartva befagyasztotta a bio-üzemanyagok kötelező bekeverési szintjét, majd három év alatt meg fogják szüntetni minden ezzel kapcsolatos adókedvezményt, de a reá ruházott felelősség mellett visszautasítja, hogy „azonnal és mindent” elrendeljen. Nem zárta ki, hogy a jövőben emelkedjen a bekeverési arány, de egyértelművé tette, hogy azt már csak második generációs bio-üzemanyagokkal lehet megtenni, első generációsokkal nem. A kutatás kapcsán elmondta, a jövőben minél nagyobb figyelmet kell szentelni a klasszikus agronómiának, sőt új kutatási programokat kell indítani, új irányokba kell nyitni az ökológiailag és ökonómiailag is hatékony mezőgazdasági termelés érdekében – ennek érdekében már megbízta [Marion Guillou](#) volt [INRA](#) elnök-főigazgatót, az [Agreenium](#) elnökét és [Bernand Hervieu](#)⁴-t, volt INRA-elnököt és [CIHEAM](#)-főtitkárt a javaslatok megtételére. A termelői vetőmagfogásról megjegyezte, megvan a termelői vetőmagok helye is, de nem mindenütt és nem mindenképpen.

Somogyi Norbert, Párizs

---

⁴ Augusztus óta az élelmezési, mezőgazdasági és vidéki területek kérdéseiben illetékes tanács (*Conseil Général de l'Alimentation, de l'Agriculture et des Espaces Ruraux*, CGAAER) alelnöke